

**Szakmai beszámoló a Múzeumok szakmai támogatása,
Kubinyi Ágoston pályázat
II. ütem**

**Az aquincumi ún. Symphorus mithraeum
állandó kiállítás az Aquincumi Múzeum Régészeti Parkjában**

Pályázati célok:

aa) állandó kiállítás előkészítése, létrehozása,

ab) a közönség számára eddig nem hozzáférhető műtárgyak bemutatása.

Előzmények bemutatása (korábbi múzeumszakmai támogatások 5 évre visszamenőleg, a támogatások eredménye)

A jelenleg megvalósítás alatt álló állandó kiállítás része az Aquincumi Múzeum Régészeti Parkjának 2000 óta történő folyamatos fejlesztésnek. Ez utóbbi keretében került sor a római kori polgárváros déli, korábban ipari célokra használt területének múzeumi célú hasznosítására, valamint a volt ELMŰ épület birtokbavételére és kiállító épületként való használatára. Ez utóbbi két ütemben zajlott. Az első ütemben a „Róma Aquincumban” című állandó kiállítást adtuk át (2007), majd az „Aquincumi Látványraktár” c. kiállítás készült el (2008) zömmel minisztériumi és fővárosi támogatással. Ezzel párhuzamosan előkészítettük az új kiállítási épület környezetének múzeumi hasznosítására és további turisztikai attrakciók kialakítására vonatkozó európai uniós pályázatunkat, Pannonia Provincia Program címmel, amely 2010-ben támogatást nyert (KMOP-3.1.1/C-09-2009-0022 A BTM Aquincumi Múzeuma 300.000.000.- Ft támogatást nyert, melyet a főváros 33 milliós önrésze és a Budapesti Történelmi Múzeum mintegy 19 milliós saját forrása egészített ki). E pályázattal megvalósult fejlesztések által egyedülálló régészeti örökségi és turisztikai látogatóközpont jött létre Aquincumban, mely a múzeumtól megszokott tudományos-kutatói háttérre épül. Emellett létrejöttek a múzeumokkal szemben támasztott 21. századi követelményeknek és az igények kielégítésének megfelelő szolgáltatások is, új látványelemekkel, komplex turisztikai szolgáltatásokkal. A pályázat tartalmazta az aquincumi kiállítási (volt ELMŰ) épület bővítését, interaktív virtuális játékok kiépítését, egy új látogatói bejárat és az ún. városfal-kőtár kialakítását a római kori városfal nyomvonalán, egy római lakóház berendezett rekonstrukcióját („Festőház”), a „Mitológiai játszótér” kialakítását, a romkert környezetrendezését, egy kilátó domb létesítését tetején a múltba néző készülékkel, a kronoszkóppal. Elkészült továbbá egy nagybefogadó képességű látogatói mosdó, romkerti múzeumi foglalkoztató, s mindezek a létesítmények és a bemutatóhelyek akadálymentesen látogathatók. A 2012-ben átadott, megvalósult projekt egy olyan fejlesztési sorozat számára teremtett helyszínt és lehetőséget, amely alkalmas arra, hogy az Aquincumi Múzeum megtartsa helyét a szabadtéri múzeumok nemzetközi élvonalában.

Ezt a lehetőséget használja ki a jelenlegi pályázati projekt, amely eredeti helyszínen Aquincum vallási életében jelentős szerepet játszó Mithras vallás egyik kultuszhelyén állít állandó kiállítást. A pályázaton elnyert összeg felhasználásával 2017-ben megvalósult a pályázati cél első üteme. Ennek keretében elkészült a *kiállítótér kialakításának első üteme*, az ehhez kapcsolódó régészeti feltárásokkal, a kiállítási infrastruktúrához kapcsolódó külső munkálatokkal (csatorna, elektromos hálózat). Elkészültek a kiállítóterek falai, a tetőfedést

előkészítő munkafázisok. Ezzel párhuzamosan megtörténtek a szükséges kiválasztási eljárásokat követően az erre az ütemre beállított *installációs elemek (projektorok, műtárgymásolatok) beszerzése*, továbbá a beépített vitrin és a tablók/molinók *grafikai tervezése*. Elkészült a *kiállítási vezető magyar és angol nyelvű kézirata* és a megkezdődött a grafikai illusztrációk készítése. Ugyancsak az első ütemhez kapcsolódóan elkészült egy animációs film is, amely Mithras kultusz szentélyét és felszerelésének, berendezésének rekonstrukcióját mutatja be.

Kiállítás célja és tematikája, külön is kitérve a korábban nem látható, raktárban őrzött kulturális javak hozzáférhetővé tételére, (A célok megfelelnek az I. ütemhez kapcsolódó elvárásoknak)

A jelenlegi projekt során megnyitandó állandó kiállítással a múzeum több célkitűzését is megvalósíthatja. A projekt során az aquincumi polgárváros déli városrészében, 1941-ben feltárt és részben konzervált Mithras szentély épületmaradványai fölé egy védőépület kerül. Ez az új építmény alkalmas arra, hogy eredeti helyszínen, az eredeti épülettömeg visszaállításával már külsejében is látványa legyen a régészeti parknak. Az épület belsejében pedig a szentély eredeti térélménye várja a látogatót. Részben eredeti leletek, részben megfogható tárgymásolatok segítségével az Aquincumi Múzeum kínálatából eddig hiányzó, a római vallás egy szegmensét bemutató kiállításon ismerkedhetnek meg a látogatók. Az állandó kiállítás régóta meglévő hiányt pótol. Egyrészt a látogatók előtt régóta elzárt kultuszszobrot mutatja be, kivételes, eredeti helyszínen. Az állandó kiállítás ugyanakkor lehetőséget ad arra is, hogy a sokszínű római vallási élet egyik legtitokzatosabb misztériumát a Mithras kultuszt közelebb hozza a látogatókhoz.

Különös értéke a római kori városképet gazdagító új elem bemutatásnak, hogy nemcsak a mithraeum feltárása során előkerült kisebb tárgyakat, mutatjuk be, hanem a jelentős művészi értéket is képviselő szobrászati alkotást, a kultuszképet is az eredeti helyszínen tesszük látogathatóvá. A nemzetközileg is számon tartott műtárgy jelenleg raktárban van, az állandó kiállítás kialakításának második ütemében azonban már hozzáférhető lesz a hazai és külföldi szakemberek, érdeklődők számára.

A mithraeum területén megnyíló új állandó kiállítás másik szenzációja pedig az, hogy a csaknem teljes egészében megmaradt és mindezidáig a múzeum raktárában őrzött szentélyberendezést is bemutatja. Fontos cél az interaktív és múzeumpedagógiai hasznosításhoz hiteles belső tér kialakítása.

A kiállítás megvalósítása során elvégzett feladatok ismertetése,

Az állandó kiállítás megvalósításának második ütemében az alábbi munkákat végeztük el:

A kiállítótér kialakításának befejezése

A közbeszerzés alapján kialakult végleges bekerülési összeg alapján, a Kubinyi Ágoston pályázat 2018. évi keretéből került sor a kiállítótér végleges belső kialakítására: tetőfedés, belső elektromos hálózat kialakítása, belső díszítő elemek kialakítása (vakolás, díszítő falfestés) installációs elemek elhelyezése (tablók, vitrinek, projektor), valamint az eredeti, vitrinen kívüli műtárgyak (kultuszszobor, oltárkövek) elhelyezésére.

A beszerzett eszközök bemutatása, kiválasztásuk indoklása,

A második ütemben került sor a *beépített vitrin* elkészítésére.

Helyükre kerültek a szentély *berendezési tárgyai* (tároló láda, amphora tartó, podium feljáró, gyékények a múzeumi foglalkoztatáshoz, TV a slide shaw-hoz) beszerzése. Ezek részben pályázati, részben saját forrásból történtek.